

Kurátori gondolatok a *Magyar Himnusz* című Kárpát-medencei keresztény, magyar kortárs alkotóművészeti kiállításról

Nemzeti imánk a magyar nemzeti identitás, a közösségi emlékezet, a hazaszeretet, a hazafiság, a hősiesség, az önfeláldozás és az összetartozás erejének megtestesülése. Mit üzen 2023-ban a *Magyar Himnusz* a Kárpát-medencei kortárs keresztény magyar alkotók műalkotásain keresztül?

A Józsa Judit Művészeti Alapítvány nemzeti imánk születésének kétszázadik évfordulója tiszteletére *Magyar Himnusz* címmel és tematikával, a fenti gondolatok és eszmék mentén nyílt képző-, nép- és iparművészeti pályázatot hirdetett kizárólag professzionális alkotók számára. Emellett felkértünk a részvételre a Kárpát-medencében

és az anyaországban kiemelkedően alkotó kortárs keresztény magyar művészeket is. Kormányunk nemzetépítő munkájának különösen fontos eleme az egységes nemzetben való gondolkodás, amelyhez elengedhetetlenül szükséges a nemzetrészek sajátos gazdagságának megismerése, hogy teljes képet kaphassunk a magyar kultúráról, hiszen csak ennek ismeretében lehet sikeres a magyar jövő. E sikerességhez az alkotóművészeink nagyban hozzájárulnak, mint ahogy e kiállítás is bizonyítja. Hiánypótló tárlatról van szó, hisz az anyaországban nem szerveztek ilyen témájú, az anyaország határain túl élő művészeket is aktívan bevonó, Kárpát-medencei magyar testvéreinket

A *Magyar Himnusz* című tárlat megnyitójának ünnepsége a budapesti Józsa Judit Galériában 2023. október 8-án
Fotó:
Vogt Gergely

A Magyar Himnusz című tárlat megnyitóján dr. Vitályos Eszter miniszterhelyettes asszony, a kiállítás fővédnöke
Fotó: Vogt Gergely

is magához ölelő, magas színvonalú tárlatot a kétszázadik évforduló alkalmából.

A Józsa Judit Művészeti Alapítvány célja olyan kulturális tevékenység társadalmi tudatossággal és szerepvállalással, amely a magyar örökség, a nemzeti érték- és identitástudat, valamint a hazaszeretet és összetartás erősítését szolgálja. Ezt a célt tűzte ki a 2023. június elején meghirdetett *Magyar Himnusz* pályázatunk és a beérkezett anyagból megrendezett nagyszabású tárlat is, amelyet Budapesten, a belváros szívében, a Városház utcai Józsa Judit Galériában rendeztünk meg.

Az előzményekről szólva, azért hirdettük meg a *Magyar Himnusz* pályázatot, mert a Magyar Művészeti Akadémia ösztöndíjasaként a Kárpát-medencei magyarság himnuszait kutatom és dolgozom fel, és a kutatásom rádöbbenett arra, hogy *Himnuszunkkal* nagyon kevés művészünk foglalkozott. Nemzeti imánk születésének kétszázadik évfordulója megteremtette az aktualitást is, és így megszólítottam szerte a Kárpát-medencében élő kortárs keresztény, magyar alkotókat, hogy e témában alkossanak, és fogalmazzák meg mai gondolataikat, üzeneteiket. A hívó szó értő fülekre és szívekre talált, mert a *Magyar Himnusz* összművészeti tárlaton kilencvenhat Kárpát-medencei keresztény kortárs magyar alkotóművész több mint száz alkotását állíthattuk ki Budapesten, az anyaország fővárosában, 2023. október és november hónapban.

Az ünnepélyes megnyitóra Szűz Mária, a Magyarok Nagymatyja ünnepén, 2023. október 8-án, vasárnap 16 órákor került sor. A kiállítás fővédnöke, dr. Vitályos Eszter parlamenti államtitkár, a Kulturális és Innovációs Minisztérium miniszterhelyettese megnyitóbeszédében nemzeti

imánk történelmének meghatározó, megkapó és felemelő részleteire hívta fel a jelen lévő nagyközönség figyelmét.

„Az 1910-es Erkel-centenáriumra egy emlékkönyv jelent meg, amiben a fiatal újságíró, Gárdonyi Géza interjúja is olvasható, a *Himnusz* zenéjének születéséről így vallott Erkel Ferenc: »Csend van. Ülök és gondolkodom: hát hogy is kellene ezt a himnuszt megcsinálni? Elém teszem a szöveget. Olvasom. Megint gondolkodom. És amint így elgondolkozom, eszembe jut az én első mestermének a szava, aki Pozsonyban tanított. Azt mondta: fiam, mikor valami szent zenét komponálsz, mindig a harangok szava jusson először eszedbe. És ott a szoba csendességében megzendülnek az én fülemben a pozsonyi harangok. Áhítat száll meg. A kezemet a zongorára teszem, és hang hang után olvad. Egy óra sem telik belé, megvan a himnusz.«

És milyen csodálatos lehetett 1844. augusztus 10. napja, amikor először szólalt meg a *Himnusz* nyilvános népiünnepségen: mégpedig az Óbudai Hajógyárban, a Széchenyi nevű gőzös vízrebocsátásánál. A *Honderű* így számolt be az eseményről: »Szent lelkesedés rezgő át a hallgatóságot, az erősmellű férfi és csengő hangú énekesnők' minden szavára, melly erélyezve az érczhangszerek' teljes harmoniája által, valóságos nemzeti himnusszá magasult.«

1848. március 15-e estéjén Pesten a Nemzeti Színházban Egressy Gábor elszavalta Petőfi Sándor *Nemzeti dalát*, majd népdalokat énekeltek, s ezután játszották »Erkel zenéje szerint Kölcsey himnuszát, Egressy Béni zenéje szerint Vörösmarty *Szózatát*«, végül a *Rákóczi-induló* hangjai kíséretében hagyta el a közönség a színházat.

Bónis Ferenc szavai szerint: »a *Himnusz* 1867-től, közvetlen funkcióján túlmutatva, történelmi alapdallammá válik, melyet nemegyszer együtt idéznek Egressy *Szózat*-melódiájával.«

És ahogy a *Himnuszunk* a magyar népet védte, védi meg, úgy védtük meg mi is a *Himnuszunkat*. 1949-ben, a nemzeti címer lecserélése után Rákosi Mátyás és Révai József Illyés Gyulával új himnuszszöveget akart íratni, amit Kodály Zoltánnal kívánt megzenésíttetni. Illyés ezt nem vállalta, Kodály pedig ezt mondta: »Minek, jó a régi! Nekünk már van egy igen szép és tisztességes Hymnusunk. Nincs szükség más Hymnusra. Száradjon el a keze annak, aki hozzá mer nyúlni a Hymnushoz!« Rákosiék végül a *Himnusz*nak csak a zenéjét játszották, énekelni sokáig nem lehetett, később az állami rendezvényeken és iskolai ünnepségeken a *Himnusz* többnyire csak a szovjet himnusszal és az *Internacionáléval* együtt hangozhatott el.

Dr. Vitályos Eszter miniszterhelyettes asszony arra is emlékeztetett mindenkit, hogy egyes művészek nemrégiben azzal kampányoltak, hogy ideje lecserélni a *Magyar*

himnuszt, mert „már nem elég korszerű”. Tisztán látszik – mondta –, hogy mindez a Rákosi gondolatkör folytatása, csak látszólag modern ruhába öltöztetve. Továbbá rámutatott arra, hogy különös módon 1848-tól napjainkig a törvényhozás soha nem ismerte el hivatalosan Kölcsey versét a magyar állam himnuszaként. Mindez a rendszerváltás idején változott meg gyökeresen. Idézte az 1989. október 23-ától hatályos XXXI. törvényt, amely kimondja: „A Magyar Köztársaság himnusza Kölcsey Ferenc *Himnusz* című költeménye Erkel Ferenc zenéjével.” Rámutatott arra is, hogy ez a szöveg került be a 2011. december 31-ig hatályos *Alkotmány*ba is: 2012. január 1-én lépett hatályba Magyarország új alaptörvénye, amelynek első, *Nemzeti hitvallás* című része a *Himnusz* első sorával kezdődik: „Isten, áldd meg a magyart!”

A keresztény tárlat megnyitóján a fővédnök különösen fontosnak tartotta *Himnuszunk* vallási-teológiai összefüggéseiről is szót ejteni. Ezzel kapcsolatban azt a tényt emelte ki, hogy a *Himnusz* tökéletesen, harmonikusan énekelhető a 130. genfi zsolttár dallamára is.

„A 130. zsolttár énekeskönyvünk hét bűnbánati zsolttára közül a hatodik, amiben a próféta nem magáért, hanem népéért könyörög, hogy az bűnbánatra jusson:

Tehozzád teljes szívből
Kialtók szüntelen:
E siralmas mélységből
Hallgass meg, Úr Isten!”

Csorba Sándor hihetetlen derűlátó és reményteljes értelmezését is kiemelte, aki megállapítja, hogy a *Himnusz* a protestáns újévi köszöntők áldást kérő hagyományát imitálja, és így a megérdemelt kegyelem beköszöntének ígéretét hordozza. Illyés Gyula *Himnusz*hoz való viszonyát idézte: „E vers minden sorát hatéves korunk óta betéve tudjuk. Tudtam, mielőtt értettem, akár a gyónási imádságot, akár a kisorsoló gyermekverseket. Mielőtt erős hevéből egy szikrányit átadott volna, én bizalommal előre szívem minden hevét beleöntöttem. Valahányszor első betűjét kimondtam, villanyos ütést éreztem, tekintetemet rögtön a mennyezetre emeltem, úgy énekeltem, dagadó nyakkal.”

Miniszterhelyettes asszony a pszichológusok és irodalomtudósok megállapítására támaszkodva fontosnak tartotta hangsúlyozni azt is, hogy a *Himnusz*hoz kapcsolódó legfontosabb rituális cselekvés a memorizálás, azaz „belsővé tétel”: „A szöveg ismerete egyfajta kulturális jelzője lesz a közösséghez tartozásnak.” Dávidházi Péter szavait idézte: „belülre került, részünkké, mondhatni, vérünkké vált, közös eredetet sugallva, az egy történeti közösségbe tartozás sorsdöntő varázsigéiként”.

Zárogondolataiban nemzeti imánk, a „sorsdöntő varázsigé” csodálatos erejének érezte azt, hogy a kiállítás-megnyitón oly sokan együtt vagyunk, igazi közösségként

érezzük egymás hitét és gondolatait. Így fogalmazott: „*Himnuszunk* hívó szavára készült el a sok-sok, itt látható alkotás, de úgy is mondhatnám: hitvallás.”

Kurátorként dr. Vitályos Eszter miniszterhelyettes asszony szavait megerősíteni tudom, valóban hitvallás minden kiállított alkotás. Különösen fontos ez napjainkban, amikor azt tapasztaljuk, hogy kifordult a sarkából ez a világ s benne Európa is. Csakhogy mi, magyarok is Európa része vagyunk, sőt a történelmünk során számos alkalommal mi védjük meg a keresztény Európát, vérünket adtuk érte. Az életüket feláldozó hőseink iránt érzett tisztelet is arra késztet minket, hogy akkor is résen legyünk, amikor az elkényelmesedett, a keresztény hitet, erkölcsi rendet és a nemzeti értékeket feladó, pénz uralta világ szellemi, lelki nihilizmusba süllyed. Nekünk, magyaroknak nem ez a sorsunk. Több mint ezeréves ősi kultúránk kötelez. Szent István országfelajánlása kötelez bennünket, Mária országát és Mária népét. Arra kötelez, hogy a trianoni szétszakítottságunk ellenére határtalanul összefogjunk a Magyarok Nagyasszonya oltalmazó palástja alatt, és megvédjük magunkat, az országot és a nemzetet. A mag, a fény hordozói vagyunk, olyan fényé, amely a sötétségbe boruló világban is égni tud. Ez a fény ott van mindannyiunkban, fel kell ébreszteniünk, lángra kell lobbantanunk, mert erre a tűzre nagy szüksége van nemzetünknek. Ez a feladata a művészeknek is.

A kortárs művésznak ugyanis kötelessége reflektálnia valamiképpen a korának történéseire. Mikor lenne aktuális a magyar himnusz mint téma, ha nem most? Mikor reflektáljon a kortárs magyar, keresztény művész a korának történéseire, mikor üzenjen, ha nem most?

A *Magyar Himnusz* című összművészeti kiállításon bemutatott, közel száz művész üzenetéből néhányat szeretnék kiemelni.

Az MMA
Népművészeti
Szakosztály
2022–2025 évi
ösztöndíjasainak
kirkatkiállításán
a *Magyar Himnusz*
című tárlaton
Fotó:
Vogt Gergely

Molnos Zoltán,
*Isten, áldd meg
a magyart!*
2023
Fotó:
Gedai Csaba

A kiállítás fókuszpontjában Smidt Róbert, Szőgyénben, a Felvidéken élő fafaragóművész keresztbe lényegített *Himnusz*át láthatjuk, amelyet kifejezetten erre a tárlatra faragott. Ő az alkotója a 2010 és 2017 között készült *Himnusz* című, tíz négyzetméteres, hatalmas táblaképnak, amelyet a Magyar Országházban, a Barankovics Irodaház aulájában helyeztek el 2023-ban. A tárlaton látható nagy méretű, kereszt formájú domborművében az Isten és a Szent Korona oltalma alatt álló magyar nemzetre és küzdelmére hívja fel a figyelmet.

Molnos Zoltán, Székelyudvarhelyen élő, erdélyi festőművész olajfestményén, az ő sajátos szürrealista stílus-eszközeivel úgy ragadja meg a *Himnusz*t, hogy a Szent Korona keresztjének felnagyított szárain felmutatja Erkel és Kölcsey portréit, akik felett első szent királyunk, Szent István nyitott vagy éppen csukott szemmel áldását adja nemzetére.

Vinczellér Imre, hírneves festőművészünk Szent István kardja című díjnyertes alkotását küldte el. A kard mögött a sötét háttérből fölsejlik a honfoglalás kori tarsolylemez is, szimbolikusan már ott érezhetjük első szent királyunk elévülhetetlen intelmeit, de magát Szent Istvánt is, aki halála előtt följánlotta országát és népét Szűz Máriának, így lehetünk mi Regnum Marianum, azaz Mária királysága, Mária országa ma is. Benne látjuk a *Magyar Himnusz* történelmi eseményeit, sorsunkat, ezen páratlan események napjainkig hatnak a magyar nemzetre. Ez a megkerülhetetlen alkotás nem véletlenül került a kiállítóterem fő falára.

Ballonyi Pál Margit anyaországi festőművész olajvászonképén a Nagy-Magyarország felseljő alakzata felett a Teremtő áldó keze szimbolizálta isteni áldás jelenik meg angyalok alakjával.

Xantus Géza, Csíkszeredában élő, erdélyi festőművész *Imánk* című olajfestményén a balsors régen tépte embere összeroskad a teher alatt. Ám az áldást kérő emberi lélek kitör a porhüvelyéből, és miközben Isten felé emelkedik, megtöbbszöröződik. A festőművész úgy vetíti egymásra a síkokat, hogy a mondanivalója megsokszorozódik, miközben az ember a drámai hatású, sötét barnás, zöldes tónusokból bravúros színhasználattal ragyogó narancsszínbe lényegül. Xantus Géza üzenetében a magyar emberek nemcsak könnyörögnek, hanem hálát is adnak, lelkük az égig ér.

Az ettől jobbra látható olajfestmény címe beszédes: „*Szánd meg Isten a magyart.*” Különösen akkor értjük meg, ha tudjuk, hogy egy kárpátaljai magyar festőművész, Homoki Gábor alkotásáról van szó. Az ő könyörgése ez az Úristenhez, amelyben keresztény jelképek segítségével mutatja be a Teremtő áldásait, illetve haragját is. Homoki Gábor szerint „a *Himnuszunk* üzenete a XXI. század magyarjai számára: engedelmisség az Istennek és ragaszkodás a keresztény értékekhez, mert csakis így reményked-

Smidt Róbert,
*Magyar Himnusz –
felajánlás és ima,*
2023
Fotó:
Gedai Csaba

hetünk Isten áldásaiban. Ez lehet megmaradásunk záloga!” E szavakat egy olyan kárpátaljai magyar festőművész üzeni, aki azért nem lehetett jelen a megnyitőünnepségen, és nem láthatja a kiállítást sem, mert a háború a kárpátaljai magyar testvéreinket is sújtja, és ő hadköteles férfiként nem hagyhatja el az országot. Imádkozunk kárpátaljai magyar testvéreinkért és a békéért!

Ugyancsak kárpátaljai művész ifj. Hidi Endre szobrászművész, aki szerencsésebb helyzetben van, itt lehet az anyaországban. Erre a kiállításra *Oltalom* címmel faragott szobrában a kis tulipános bronz életfa a magyarság szimbóluma, amelyet egy hatalmas angyal szárnyaival oltalmaz, mert Hidi Endre szerint ilyen arkangyalokra van ma szükség.

Duncsák Attila Felvidéken, Kassán élő festőművész *Ungvári requiem* című alkotása azt a balsorsot fogalmazza meg, amely már akkor is régen tépett, amikor Duncsák Attila Ungváron megszületett. Ez a mű 1978-ban készült,

drámai az az üzenet, amit ma is hordoz, mert sajnos még mindig aktuális: az anyaországtól elszakított, kisebbségbe szorult kárpátaljai magyarság helyzetének üzenetét hordozza – most a nehéz háborús helyzetben még inkább.

Kopócs Tibor felvidéki festőművész *Psalmus* című festményén ifj. Hidi Endre szobrászművész angyalához hasonlóan megnő az angyal, az égi szféra hangsúlyos, amely felé égre emelt tekintettel és karokkal fohászodik az ember. Mikóczy Dénes festő, ugyancsak Felvidékről, úgy tiszteleg Erkel és Kölcsey előtt, hogy Ég és Föld között lebegteti, a magba formálja a nemzeti imát.

Nemcsics Ákos festő- és képzőművész, sokoldalú művészegyeniség *Összetartozunk* című alkotása modern megoldás, amelyben a Szent Korona áldása alatt lévő magyar földet, a kis fa manóknak megjelenítette magyar emberek összekapaszkodását rácsok, azaz drótháló akadályozza. A Nagy-Magyarország feldaraboltsága, azaz a részekre osztott kerek egész egyszerű és nagyszerű műalkotásba lényegül. Technikai megoldása építészeti ismeretekről tanúskodik, és egyszerűségében is túlmutat a kisplasztikai kereteken, monumentális emlékmű magasságába emeli a trianoni traumát.

A Balsors, akit régen tép című tusrajzon Simon András grafikusművésziünk a technikájának megfelelően egyetlen vonallal rajzolta meg a drótkerítéssel megjelenített anya-

ország körvonalát, benne a térdre boruló, békéért fohászoló embert. Az emberi lélek feltámad, és kezének meghosszabbítása a békegalamb. Fönt az áldó kéz, Isten keze.

Gyurkovics Hunor délvidéki grafikusművész pasztellképe egy vérzivataros kompozíció: vörös háttér előtt harcoltak a pozsonyi csatában, a háttérben többretegű életfa, ott sorakoznak a hét törzset megjelenítő sziluettek, a lelkek egyik oldalon siránkoznak, a másikon imádkoznak, de a remény itt is érezhetően sugárzik, főként az életfa zöldjéből és fent a ragyogó misztikus napsárgából.

Tuzson-Berczeli Péter festőművész, az MMA köztestületi tagja egyedülálló, sajátos technikájú olajfestményén megjelenik a vérzivataros történelmünk, ugyanakkor mégis reménykeltő alkotás, magyar szimbólumok mutatják a reményt az egymásra festett síkokban. Felette Molnár János jász festőművész az *Isten, áldd meg a magyart jókedvvel, bőséggel* című kompozíciója. Két csodaszarvas tartja a szűrhimzésre emlékeztető tulipános, angyalos magyar címet, a szarvasok agancsa közt a Nap és a Hold, a férfi és a nő szimbólumai számomra azt mutatják, hogy normálisak maradtunk. Mindezt a festményen körbeöleli az örökzöld babérkoszorú.

A textilművészek közül is kiemelek néhány alkotót. Orient Enikő textilművész egyméteres átmérőjű, *Évgyűrűnk himnusza* című művében megidézi a magyar történelmet és Boldogasszonyunkat.

Keresztes Zsuzsa rongyképezés maradék anyagokból, valóban rongyokból építi fel a *Himnuszt*. Hajó formájú sírokból temetőt épít, Kölcsey emlékműve is felsejlik a képén, szinte rekviem ez a mű is.

Láng-Miticzky Katalin képző- és textilművész 120×240 centiméteres *Evangélium* című gobelinje vegyes technikával, gyapjú-, arany-, ezüstszállal szőtt alkotás, amely lentről sötét színekből, középtűt a vörös árnyalataiból az ég felé haladva építkezik a fenti finom pasztellszínekhez, amelyben felsejlik a korpusz, Jézus teste. Ahogy az *Evangélium* is hirdeti, eljött közénk, hogy megváltson, és mindig is velünk maradjon.

Mellette az erdélyi Vass Mária Magdolna textilművész *Magyar Himnusz minden időben* című, ugyancsak szőtt alkotása, benne nagymamájának piros-fehér-zöld törölközője, rajta a székely kapu, két oldalán a búzakalászkok az égig érnek, hisz a tenyerükbe vett búzaszemekben még nem is oly régen a parasztemberek Jézust látták. Fönt pedig az az áttetsző, éteri réteg már a mennyei világot mutatja úgy, hogy az egész kompozíciót a művész egy életfába formázza.

A textilművészek változatos anyagával szembesülhetünk, mint láthatjuk. Landgráf Katalin textilművész, az MMA akadémikusa rendhagyó alkotása egy több mint négy méter hosszú gyöngyszalag, amelyen a magyarság régi himnuszainak sorai a fehér alaplól égi kék színben

Xantus Géza,
Imánk,
2023
Fotó:
Gedai Csaba

Homoki Gábor,
„Szánd meg
Isten a magyart”
2023
Fotó:
Gedai Csaba
fotóművész

ragyognak fel: „Boldogasszony Anyánk! Régi nagy Pátrónánk! Nagy ínségben lévén, így szólít meg hazánk: Magyarországrol, édes hazánkról, ne felejtkezzél el szegény magyarokról!”

A keramikumművészek közül kiemelem Petrás Mária *Babba Máriáját*, amely Napba öltözött, és aranyban égő kisugárzással, imára kulcsolt kézzel imádkozik. Kósa Klára keramikumművész, a reneszánsz kerámia újjáélesztője, a Népművészet Mestere, a Magyar Művészeti Akadémia akadémikusa egyedülálló stílusú, csipkeszerű, áttört mázas kerámia domborműbe mintázza a „Minden magyarok himnuszát”. E műben a trianoni gyászt megidéző drámai, fekete keretben a hit, remény és szeretet színes virágai Nagy-Magyarországot formázzák. E virágok minket, magyarokat idéznek meg, hogy ha mindahányan jó magyar hazafiak összekapaszkodunk, akkor a reménység és a szeretet virágaiba tudjuk borítani a nemzetet, úgyhogy már nincsenek is határok. A saját Nagy-Magyarország kompozíciómban magam is megmintáztam a testvéri szeretet határokat átívelő virágait, de ott mégiscsak aranszínű virágokból font, ám létező határ van. Kósa Kláránál ez megszűnt, édenkertté változik a Kárpát-medence.

Édesapám, Józsa János korondi fazekasmester, a Népművészet Mestere majolika dísztlán az összetett magyar címert festette meg, amelyben két angyal tartja a kettős keresztet, árpásávós, összetett címert a Szent Koronával. Fölül az „Isten, áldd meg a magyart”, alul a *Szózat* sora: „Hazádnak rendületlenül / Légy híve, oh magyar.” És ennek kiegészítéseképpen bátyám, ifj. Józsa János – aki édesapámat követi a fazekasságban – egy gyönyörű, nagy padlóvázát készített *A Boldog élet forrása: Isten, Haza, Család* címmel és a reménység zöldjével – piros-fehér-zöld búzakalászkok nőnek ki e vázából.

A keramikumművészek közül kiemelem még a délvidéki Nemes Fekete Edit keramikumművész *Áldd meg!* című alkotását, amely egyszerűségében nagyszerű. A hármas

halom felett kék köpenyes Mária templommá lényegülve őrzi és védi országát és népét.

M. Kiss Katalin kerámia-tervező művész öt darabból álló, samottos agyagból készült, mázas kerámia reliefjének címe a *Himnuszunk* első két sora: „Isten, áldd meg a magyart / Jó kedvvel, bőséggel!”. Ez az alkotás összetett üzenettel bír: megidézi a magyar paraszt tiszta szobáját, az adott szó becsületét, ugyanakkor felidézi bennünk a Gödöllői Művésztelep szecessziós alkotásait és annak kiváló alkotóit...

Kovács László fazekasmester, az MMA akadémikusa dísztlájával együtt tanítványának, Sánta Mártonnak a magyar címeres dísztányérja is kiállításra került.

A galéria középső nagy kirakatában egy igazán különleges alkotást mutathattunk be Kisgyőr polgármesterének, Kékedi László faragó népi iparművésznek, az MMA akadémikusának köszönhetően. Ez a műalkotás Kisgyőr település tiszteletére a *Tűz kell nekem* című performansz keretében készült, és a kisgyőri Szent Korona-kilátót jeleníti meg. Kisgyőr településen százötven faragott szobor van, köztük a 90×50 centiméteres nagyságban, látványgetetésben világra jött redukciós égetésű kerámia: mintha egy kör alakú bazilika volna, emelete a Koronatórő, rajta a kereszttel. Csoda az is, hogy mindez hat fazekasmester összefogásából született közös alkotás: Albert Attila (Magyarszombatfa), Bánföldi Ferenc (Tiszakécske), Czibor Imre (Alsópáhok), Káldi Károly (Rábapatona), Kovács József (Budapest), Mácsai László (Dőr).

A zománcművészek közül Stekly Zsuzsát emelem ki, akinek a visszafogott, finom, arany- és fehér színekben ragyogó zománcképen a magyar család mesebeli megfogalmazása égi magasságokba repül.

Székely Csilla bútorfestő, népi-iparművész különlegesen megfogalmazott fa táblaképein nemzeti imánk nyolc szakaszát jeleníti meg, a Kárpát-medencében lévő, nyolc különböző, festett kazettás mennyezetű templom motívum-

M. Kiss Katalin,
*A Magyar
Himnusz,*
2017
Fotó:
Gedai Csaba

rendszerével keretezve azokat. Kimagasló színvonalú művei a magyar örökségünket dicsőítik.

Pánczél Attila bőrműves, a Népművészet Mestere különleges bőrplasztikája *Általad nyert szép hazát...* címmel egyedülálló, a bőr megmunkálásának csúcsa, igazi mestermunka, amelyen a magyar koronázási palást motívumait ismerhetjük fel. Az anyaghasználat varázslatosan szolgálja, és kimagasló műalkotássá emeli a mondanivalót.

Szelényi Károlyt, az egész Kárpát-medencében híres fotóművészt, aki sorozatából, a Szent István-i hagyatékból, a gyönyörűsége koronázási palástról küldte be képét. A fotótechnikának köszönhető, hogy sokan azt mondják, az ő palástján jobban látni Jézust, az angyalokat, vértanúkat és szenteket, illetve magát a királyi családot – Szent Istvánt, Boldog Gizellát és fiúkat, Szent Imre herceget – mint az eredeti, sok viszontagság után a magyar nemzethez visszakerült paláston. Az is isteni csoda, hogy ez az 1031-ben, Szent István korában készült relikvia, művészettörténetünk kiemelkedően fontos kincse máig megmaradhatott nemzetünknek.

A szobrászművészek közül kiemelem Raffay Dávid bronz kisplasztikáját, a szkíta csodaszarvast, aki szarvai közt Boldogasszonyunkat mutatja fel. Rieger Tibor Kosuth-díjas szobrászművész szülőfalujának adományozott, a felvidéki Királyfiakarcsán felállított köztéri *Magyarok Nagyasszonya* bronzszobor kis méretű változatát hozta el e tárlatra.

A magyar divattervezők tíz helyről küldték be a *Himnusz*-hoz méltó ünnepi öltözékeket, amelyeket a Józsa Judit Galéria emeletén, a Magyar Nagyasszonyok termében állítottunk ki. Megemlítem Pásztor Anna *Kezdet és vég* című fekete anyagra festett ruhakompozícióját, a tulipános motívum itt a szeretetben reménykedő életet és a feltámadásban hívót jelképezi. Németh Hajnal Auróra iparművész a régből áthozott matyó viseletén, a derékből lelógó szalagokra írta a *Himnusz* szövegét. Szóval minden művész a saját technikájával lehet honvédője ennek a hazának. Hampel Katalin a fekete bársonyfelületen, aranyzsinórozással díszítve teszi a *Himnusz*-hoz méltóvá ünnepi öltözékét. Hrivnák Tünde, Kolyvek Antónia, Takács Zsuzsanna, Tankó Judit, Hideg Orsolya, Molnár-Madarász Melinda, Borz Judit és Katrics Krisztina művei is kiállításra kerültek.

Kós Károly szavaival tudom a kiállításban szereplő divattervezőket, de valamennyi művészünket is köszönteni és értékelni: „Amit mi csinálunk itt és ma, az nem felekezeti és egyházi, de a vallás maga; amit mi építünk, az nem világnézet, nem pártpolitika és nem üzlet, de hit és kétségbeesett reménység; amit mi élünk, az nem mulatság, nem sport, de mártírium, amiben mi bízunk, az nem a rombolás, nem a tagadás, nem a halál, de a feltámadás...”

A hagyományok tisztelete, megőrzése, feldolgozása, a népművészeti örökség tovább éltetése maga a feltámadás.

Ehhez járulnak hozzá a magyar divattervezők, viseletkészítők, valamint mindazon művészek, akik a népművészet tiszta forrásából merítve a magyar nemzeti művészetet gazdagítják.

Minden alkotót és alkotást lehetetlen bemutatni, ám szeretném felhívni a figyelmet még a *Magyar Himnusz*-tárlatban a Magyar Művészeti Akadémia 2022–2025 évi ösztöndíjas társaimra, akiket meghívtam e kiállításra. Műveiket a Galéria egyik kirakatában állítottam ki. Ők a reményteljes ifjú tehetségek. *A Lehullott a Jézus vére a Szent keresztje tövére* című dobozképünkben Jókainé Gombos Beatrix népi iparművész festett gyönyörű hímes tojásait, Antal Imola vászonból szőtt ember motívumos fátyolkenődjét és felettük Juhász Péter tövisszorosóját láthatjuk. E mellett a dobozkép mellett, a Népművészet Mestere, Kamocsai Judit színes, virágos kerparuhájára csodálkozhatunk rá. Alatta Cseke-Marosi Eszter művészetpedagóg-

Rieger Tibor,
Magyarok
Nagyasszonya,
a királyfiakarcsai
köztéri szobor
terve,
2017
Fotó:
Gedai Csaba

gus ünnepekőreinket bemutató mesejelenetei, ezt ő maga tanítja is gyermekeknek, tanítóknak, külön pedagógiai módszert dolgozott ki erre, nagyszerű munkát végez. Seregély Mirtill mézesbábos mézeskalácsokba süttötte hitét, régi formákat gyűjt a Kárpát-medencében, elképesztő, mit tesz e téren kultúránk megőrzéséért. Fehér Vilmos Lajos az *Istenért és hazáért* című kompozíciója egy egyedülálló, spanyolozott kobaktök „pertu” készlet. Madár Helga fazekas díszes, rátét motívumokkal ékes miskakancsóján a kígyó az újjászületés szimbóluma. Egyébként a miskakancsó, azaz az emberalakos edény kezdetben szertartási edény volt, amellyel a földnek, az égnek – a Teremtőnek áldoztak, csak mára alakult át póriasabb, boröntő edénnyé. És itt van három valódi kampós pásztorbot is, amelyek Pós Krisztián munkái. Ő gazdálkodik, rendkívüli tehetség, aki egy egyszerű bicskával egy botnyi felületre „lélektükörként” a teljes addigi életét ráfaragta, a születéstől a halálig, ott van a juhász háza, egy egész juhnyáj, udvarlás, házasság, boldog család és gyermekáldás... Itt tekinthetők meg Kovács Levente ötvös, aranyműves pitykegombjai is, amelyek antikolt ezüstből, aranyozással készültek, és az angyalos magyar címet jelentik meg. A saját alkotásom is itt látható, egy fénylő bronzmázás kerek dombormű, amelyen az Atyaisten áldó ölelésében, a kereszt szívében, a hajdani Nagy-Magyarországban a ma is élő magyarságot megjelenítő címerben, az „Isten, áldd meg a magyart!” felirattal a magyar nemzet kerül a középpontba.

A kiállításra került kiemelkedő alkotások bemutatása után Márton Áron Erdély mártír sorsú, nagyra becsült és szeretett püspökének, püspökké szentelési évfordulójának előestéjén elhangzott szavait idézem: „Nekünk szerepünk van ebben a világban. Nem is szerepünk, hanem hivatásunk. Viharnak kitett aprócska lángok vagyunk, hitünkkel mégis a szeretet melegét őrizzük. Halvány hóvirágok vagyunk, de a téli faggal küzdve mégis a tavaszt jelezzük. Arra vagyunk hivatva, hogy hitünkkel visszahozzuk Istent a hitetlen világba.”

Meggyőződésem, hogy erre csakis úgy vagyunk hivatva, hogy ragaszkodunk magyar örökségünkhöz, hagyományainkhoz, keresztény értékrendünkhöz, kultúránkhoz, nemzeti értékeinkhez.

Meggyőződésem, hogy korunk európai történéseinek ismeretében, a *Magyar Himnusz* című összművészeti kiállításra felkért, és azon résztvevő valamennyi Kárpát-medencei kortárs keresztény magyar alkotó üzenete műalkotásaikon keresztül nemzeti megtartó erőt képvisel.

E tárlat fókuszba állítja a nemzeti művészet kiemelt fontosságát, bemutatja annak magas színvonalát, és példát mutat az összefogásról, a keresztény szellemiségről, a magyar lélekről. A Kárpát-medencében – Erdélyben, Partiumban, Délvidéken, Felvidéken, Kárpátalján és itt, az anyaországban is szimbolikus jelentőségű a *Magyar Himnusz* témájában megszületett alkotások sora. A magyar művészek nemzetüket és önmagukat erősítik meg nemzeti elkötelezettségükben. Lelki útjelzőket állítanak, hogy azok a hit, remény és szeretet erényében tovább élő, összetartó, ősei örökségét megbecsülő, keresztény magyarok soha el nem pusztuló életfájává nemesüljenek. Mária országában Mária népe ma is őrzi örökségét, őrzi a keresztény magyar kultúrát, őrzi, imádkozza és vallja a *Himnusz* minden szavát.

Szívből remélem, hogy a különböző műfajú, keresztény szellemiségű, kortárs magyar művészeti alkotások üzenete e témában, a széles magyar nagyközönség segítségével eljuthat szerte a Kárpát-medencei magyar testvéreinkhez, sőt a diaszpóra magyarságához is, hozzájárulva az összetartozásunk örömehez.

Örömmel osztom meg, hogy a Józsa Judit Galéria *Magyar Himnusz* című kiállítása (kilencvenhat művész, száz alkotás) 2023. november 30-án, kimagasló látogatottsággal és nagy sikerrel zárult a Józsa Judit Galériában. A tárlat sikerére való tekintettel a további bemutatók lehetőségei is adódtak: 2024. január 20. és február 24. között Székesfehérváron a Szent István Hitoktatási és Művelődési Ház fogadta be és állította ki a Szent Korona kiállítóteremben. A január 20-i megnyitóünnepségen excellenciás Spányi Antal püspök úr mondott köszöntőt. A kiállítás háziasszonya: Jakubek Ágnes igazgató asszony volt. A kiállítás kurátoraként magam nyitottam meg tárlatot. 2024. március 15. és május 27. között Szegeden, a Dóm altemplomában, a Látogatóközpontban állítják majd ki. Folyamatban van további helyszíneken, például Győrben is a bemutatkozás lehetőségének szervezése. A megnyitóünnepségekre, a kiállítás megtekintésére szeretettel várunk mindenkit!

A *Magyar Himnusz* című tárlatunk valamennyi kiállító művésze lélekemelő alkotásokat hozott létre, mert a hit, remény és szeretet erényében mindannyian bővelkednek, és ezt alkotásaikban teljesítik ki. Valamennyien keresztény hitében erősítik meg a magyar társadalmat, mert ők érzik és tudják, hogy erre nagy szükség van. Köszönet és hála érte!